

I språkets hav

SAMARBETE KRING ÖSTERSJÖN

Språken runt Östersjön

Introduktion 1

- Var pratar man svenska?

Introduktion 2

Bekanta er med språkens släktträd

- Vilka språk som talas runt Östersjön kan du förstå?
- Vilka språk runt Östersjön är besläktade med varandra?

Uppgiftstips! Placera språken i språkträdens grenar.

Vad är en dialekt?

Geografisk variation

En dialekt är en lokal variant av ett språk som talas i ett visst geografiskt område. Den formas av människorna som bor där och deras historia.

Språkliga skillnader

Dialekter skiljer sig åt genom uttal (accent), specifikt ordförråd och ibland även grammatiska strukturer som skiljer sig från standardspråket.

De östsvenska grenarna

Finlandssvenska

- Talas av ca 290 000 människor.
- Talas främst i och Nyland. Österbotten, Åland, Åboland

Åländska

- Talas på Åland
- Påminner om uppländskan men har bevarat egna unika särdrag genom sin ö-position.

Estlandssvenska

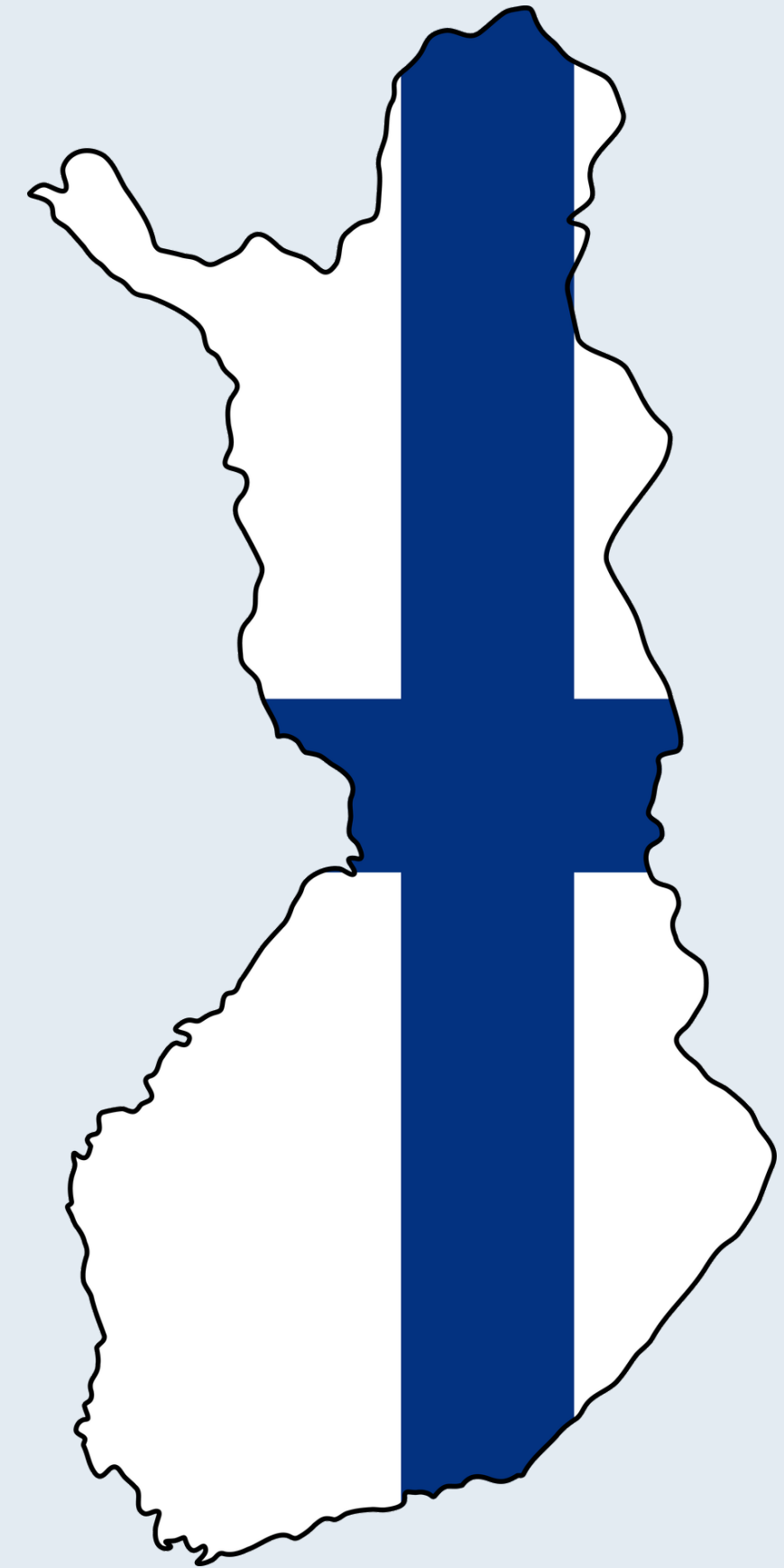
- En arkaisk (ålderdomlig) dialektgrupp som talades i "Aiboland".
- Idag nästan utdöd.

Finlandssvenskan

Fundera tillsammans:

- Var pratar man svenska i Finland?
- Varför? Vilka städer har mest svenskspråkiga?
- Vad heter städerna på finska?

[Läs mer](#)

Finlandismer – Språkmöten

Finlandism	Betydelse i Sverige	Ursprung / Förklaring
Talko	Frivilligt arbete	Från finskans talkoot. Gemensam insats.
Skyddsväg	Övergångsställe	Direktöversättning från finskans suojatie.
Kiva	Skoj / Kul	Ett mycket vanligt finskt lånord.
Semla	Småfralla / Bröd	I Sverige: En bakelse med grädde.
Batteri	Värmeelement	I Sverige: En elektrisk strömkälla.

Svenskan i Estland

Svenskan i Estland var inte rikssvenska i modern mening. Det handlade om flera äldre estlandssvenska dialekter som utvecklades ganska isolerat från Sverige under många hundra år.

De estlandssvenska bygderna låg främst längs kusten och på öarna i nuvarande Estland, bland annat på:

- Ormsö (Vormsi)
- Nuckö (Noarootsi)
- Runö (Ruhnu)
- Dagö (Hiiumaa)
- Rågöarna (Pakri saared)

När de flesta estlandssvenskar flydde till Sverige under andra världskriget började dialekterna snabbt försvinna, eftersom yngre generationer gick över till standardsvenska.

Exempel på estlandssvenska (Nuckösmål)

- ajke = häst
- kudo = ko
- lāmbe = lamm

"Yag bor i dännär stän."

Jag bor i den här staden.

"Yag bor int i dännär stän."

Jag bor inte i den här staden.

Språkliga tidskapslar

Vissa dialekter fungerar som "frysboxar" för språket. Genom isolering har de bevarat drag som försvunnit i modern rikssvenska.

Diftonger: Två vokalljud som glider ihop (ai, au, oy).

Arkaismer: Gamla ord och böjningsformer som lever kvar.

Gutamålet: Har precis som estlandssvenskan bevarat fornnordiska drag.

Exempel: Sten

Rikssvenska: Sten

Gutamål: Stain

Uppgifter

1. Diskussion:

- Varför överlevde svenskan i Finland men nästan försvann i Estland?

2. Utforska:

- Lyssna på ett dialektklipp. Notera tre ord som låter annorlunda än din egen svenska.
- Leta upp ord i den Finlandssvenska ordboken.